

NATALIA MILESZYK

**Ponowne
wykorzystywanie
informacji sektora
publicznego na
przykładzie
bibliotek z
odniesieniami do
działalności muzeów
i archiwów**

NATALIA MILESZYK

WE WSPÓŁPRACY Z BARBARĄ SZCZEPAŃSKĄ I KRZYSZ-
TOFEM SIEWICZEM

Ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego na przykładzie bibliotek z odniesieniami do działalności muzeów i archiwów

INSTRUKCJA DLA INSTYTUCJI KULTURY

BAM brzmi jak początek dobrego filmu akcji. Mowa jednak o bibliotekach, archiwach i muzeach, które zaczynają równie ekscytującą przygodę z wdrożeniem przepisów o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego. Mówiąc prościej, chodzi tu o doprowadzenie do sytuacji, w której (cyfrowe) zasoby tych instytucji zasilą rozmaite aplikacje i serwisy z pożytkiem dla nas wszystkich. I to właśnie prostego wytłumaczenia przepisów pilnie potrzebują te instytucje, a niniejsza publikacja zaspokaja tę potrzebę. Nie znajdziecie w niej oczywiście odpowiedzi na wszystkie pytania. Przygoda byłaby wtedy przecież mniej ekscytująca. A mówiąc poważnie — konia z rzędem temu, kto jest w stanie rozwiać wszystkie wątpliwości prawne dotyczące reuse. Instrukcja Natalii Mileszyk daje natomiast bibliotekom, archiwom i muzeom podstawowe narzędzie ułatwiające samodzielne przedzieranie się przez gąszcz przepisów i wypracowywanie standardów udostępniania danych bez obaw o zarzut naruszenia prawa. A przecież to właśnie obawy prawne są jednym z głównych powodów ograniczenia dostępu do danych publicznych i ich ponownego wykorzystywania. Miłej lektury!

Dr Krzysztof Siewicz

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW

WSTĘP

1. Czym jest informacja sektora publicznego?
2. Czy metadane są informacją sektora publicznego?
3. Jaka jest różnica między ustawą o reuse a ustawą o dostępie do informacji publicznej?
4. Czym jest ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego?
5. Czy przekazywanie zasobów pomiędzy instytucjami kultury podlega ustawie o ponownym wykorzystywaniu ISP?
6. Czy każda instytucja kultury musi stosować ustawę o reuse?
7. Kto może wykorzystywać informacje sektora publicznego?
8. Jaki jest zakres dopuszczalnego ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego?
9. W jaki sposób udostępnia się informację sektora publicznego?
10. Czy można podejmować decyzję o udostępnieniu zasobu na podstawie informacji, w jakim celu będzie on wykorzystywany?
11. W jakim formacie należy udostępniać informację sektora publicznego?

12. Czy instytucja kultury zawsze musi udostępniać ISP w formacie wskazanym we wniosku?
13. Jakie zasady należy stosować przy udostępnianiu informacji sektora publicznego?
14. Czy wszystkie zasoby instytucji kultury mogą być ponownie wykorzystywane, czy istnieją ograniczenia w tym zakresie?
15. Czy instytucja kultury musi udostępniać do ponownego wykorzystywania utwory stworzone przez jej pracowników w ramach umowy o pracę?
16. Jak należy udostępniać zasoby na wolnych licencjach (np. Creative Commons)?
17. Czy instytucja kultury może wymagać spełnienia określonych warunków związanych z ponownym wykorzystywaniem informacji sektora publicznego?
18. W jaki sposób użytkownik dowiadyuje się o warunkach ponownego wykorzystywania informacji?
19. Jak przebiega procedura udostępniania ISP w celu ponownego wykorzystywania na wnioski?
20. Czy decyzje wydawane przez instytucje kultury w związku z reuse podlegają kontroli?
21. Czy instytucja kultury może pobierać opłaty w związku z udostępnianiem informacji sektora publicznego?
22. Jakie informacje powinny się znaleźć w Biuletynie Informacji Publicznej instytucji kultury?
23. Czy standardy dotyczące reuse są takie same dla wszystkich instytucji kultury?
24. Jakie zmiany systemowe należy wprowadzić w działalności instytucji kultury, aby sprawnie zorganizować proces ponownego wykorzystywania informacji?
25. Gdzie można znaleźć więcej informacji na temat reuse?

Słowniczek

WYKAZ SKRÓTÓW

CRIP — Centralne Repozytorium Informacji Publicznej¹

ISP — informacja sektora publicznego

Reuse — ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego

U.d.i.p. — Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, Dz.U. 2001 nr 112 poz. 1198²

U.p.a.p.p. — Ustawa z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Dz.U. z 2016 r. poz. 666 ze zm.³

U.p.w. — Ustawa z dnia 25 lutego 2016 r. o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego, Dz.U. 2016 poz. 352⁴

WSTĘP

Ustawa z dnia 25 lutego 2016 r. o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego, która jest przedmiotem poniższej analizy, wdraża postanowienia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/37/UE z 26 czerwca 2013 r. zmieniającej dyrektywę 2003/98/WE w sprawie ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego. Polskie prace rozpoczęły się w połowie 2014 r. przygotowaniem przez Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji projektu założeń do projektu ustawy o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego. Na podstawie założeń we wrześniu 2015 r. opracowany został projekt ustawy, który trafił do Sejmu nowej kadencji i został przyjęty 25 lutego 2016 r. W dniu 15 marca 2016 r. ustawa została opublikowana w Dzienniku Ustaw pod pozycją 352. Ustawa w znacznej części weszła w życie 3 miesiące od dnia ogłoszenia, czyli 16 czerwca 2016 r.

¹<https://danepubliczne.gov.pl/>

²<http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20011121198&min=1>

³[http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19940240083+2016\char"0024\relax{}09\char"0024\relax{}09&min=1](http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU19940240083+2016\char)

⁴<http://www.dziennikustaw.gov.pl/DU/2016/352/1>

Celem nowego prawa jest ułatwienie dostępu do informacji, zbiorczo określanych jako informacje sektora publicznego, znajdujących się m. in. w zasobach instytucji kultury (bibliotekach, archiwach, muzeach), a także umożliwienie ponownego ich wykorzystywania. Warto podkreślić, że do 16 czerwca 2016 r. wtórne wykorzystywanie informacji, wynikające z wdrożenia postanowień dyrektywy 2003/98/WE, do którego były zobowiązane organy sektora publicznego, uregulowane było w ustawie o dostępie do informacji publicznej. W związku z tym, że dyrektywa 2013/37/UE rozszerzyła zakres instytucji zobowiązanych do udostępniania informacji oraz określiła dodatkowe warunki, zdecydowano się na przyjęcie odrębnej ustawy.

Nowe przepisy porządkują zasady dotyczące udostępniania własnych zasobów, obowiązujące w instytucjach publicznych. Na przykład materiały z bibliotek cyfrowych są już wykorzystywane na blogach, na podstawie egzemplarzy posiadanych przez biblioteki publikuje się reprinty, a także wykorzystuje się ilustracje i zdjęcia z zasobów archiwów oraz z książek znajdujących się w zbiorach bibliotek.

Barbara Szczepańska

1. CZYM JEST INFORMACJA SEKTORA PUBLICZNEGO?

Art. 2 ust. 1. u.p.w.⁵ Przez informację sektora publicznego należy rozumieć każdą treść lub jej część, niezależnie od sposobu utrwalenia, w szczególności w postaci papierowej, elektronicznej, dźwiękowej, wizualnej lub audiowizualnej, będącą w posiadaniu podmiotów, o których mowa w art. 3.

Informacją sektora publicznego (ISP) jest każda utrwalona informacja (wyrażona w dowolnej formie i zapisana w dowolnej postaci), którą posiadają instytucje zobowiązane do stosowania ustawy. Zakres tego pojęcia jest więc bardzo szeroki. Należy pamiętać, że wymienione w ustawie formy utrwalenia, np. papierowa lub elektroniczna, są jedynie przykładowe.

Do informacji sektora publicznego zaliczamy m.in.: nagrania dźwiękowe, slajdy, filmy, przezrocza, książki i czasopisma, druki ulotne, rękopisy, mapy i atlasy, nuty, zbiory graficzne, w tym rysunki, grafiki, pocztówki, ekslibrisy i fotografie, utwory w wersji elektronicznej (np. zdigitalizowaną prasę), mikrofilmy i mikrofiszę, książki artystyczne, różnego rodzaju bazy (kartoteki biograficzne, kartoteki ilustracji, bazy genealogiczne czy bazy źródeł internetowych), korespondencję, akty prawne archiwalne — w całości lub w części. Taką częścią może być pojedyncza ilustracja z książki bądź mapa z atlasu. Choć wszystkie te materiały stanowią ISP, to w praktyce ustawa wskazuje, że w celu ponownego wykorzystywania (reuse) udostępniane są wyłącznie ich reprodukcje cyfrowe lub papierowe.

Podsumowując, wszystkie typy materiałów bibliotecznych, archiwalnych i muzealnych są informacją sektora publicznego i podlegają udostępnieniu w celu ponownego wykorzystywania. Bardzo szeroki katalog informacji, które powinny być udostępnione, został jednak przez ustawodawcę ograniczony ze względu na pewne kryteria (więcej na ten temat w odpowiedzi na pytanie 14).

⁵Wszystkie przypisy cytowane w publikacji pochodzą z ustawy o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego.

2. CZY METADANE SĄ INFORMACJĄ SEKTORA PUBLICZNEGO?

Tak. Metadane⁶, czyli dane o danych, są informacją sektora publicznego. Ustawa, wprowadzając termin *metadane*, powieli terminologię dyrektywy 2013/37/UE. W praktyce biblioteki muszą udostępniać w celu ponownego wykorzystywania opisy katalogowe obiektów bibliotecznych, muzea — opisy muzealiów, z kolei archiwa — metadane opisujące materiały archiwalne.

Niezależnie od wątpliwości dotyczących zasadności objęcia metadanych w całości lub w części ochroną prawnoutorską, co ma miejsce w wielu instytucjach kultury, zgodnie z u. p. w. *wszystkie elementy zawarte w metadanych stanowią informację sektora publicznego — nieważne, czy mają twórczy charakter, czy nie*.

Pytanie o to, czy konkretne opisy katalogowe bądź opisy muzealiów chronione są przez prawo autorskie, ma znaczenie w sytuacji ograniczania prawa do ponownego wykorzystywania ISP ze względu na fakt, że dana instytucja kultury nie jest *pierwotnym właścicielem autorskich praw majątkowych*⁷ (więcej na ten temat w odpowiedzi na pytanie 14). W praktyce więc instytucja kultury zawsze musi udostępnić metadane, które nie mają twórczego charakteru, czyli nie podlegają prawnoutorskiej ochronie (proste metadane o charakterze informacyjnym). Natomiast jeśli w instytucji część elementów metadanych uznano za twórcze, to takie dane nie podlegają ponownemu wykorzystywaniu, o ile instytucja nie była pierwotnym właścicielem autorskich praw majątkowych (a taka sytuacja ma miejsce w większości przypadków, czyli metadane podlegające prawnoutorskiej ochronie prawie zawsze będą wyłączone spod reuse).

Jeśli opis katalogowy w bibliotece zawiera tylko podstawowe informacje, takie jak tytuł, imię i nazwisko autora, wydanie, ISBN, to nie ma on twórczego charakteru i na pewno nie jest chroniony przez prawo autorskie. Opis ten musi więc być udostępniony w celu ponownego wykorzystywania. Gdyby jednak ten sam opis katalogowy zawierał elementy twórcze (co w kontekście metadanych może być dyskusyjne), to w związku z tym, zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 4 u.p.w., prawo do ponownego wykorzystywania zostaje ograniczone i biblioteka nie musi udostępnić takiego opisu katalogowego.

3. JAKA JEST RÓŻNICA MIĘDZY USTAWĄ O REUSE A USTAWĄ O DOSTĘPIE DO INFORMACJI PUBLICZNEJ?

Informacja sektora publicznego jest pojęciem szerszym niż *informacja publiczna*. Informacja publiczna to informacje związane z wykonywaniem zadań publicznych i wydatkowaniem środków publicznych, np. lista umów zawartych przez instytucję czy wykaz projektów zrealizowanych w danym roku. Samo zdobywanie takiej informacji uregulowane jest w ustawie o dostępie do informacji publicznej, której ta publikacja nie dotyczy.

Na informacje sektora publicznego składają się:

- 1) informacja publiczna;

⁶*Metadane* — dane o danych; wyrażenia opisujące treść i formę dokumentu, mające określoną strukturę zgodną z przyjętym standardem opisu. Stosuje się je po to, by uporządkować zbiór dokumentów i tym samym ułatwić użytkownikom wyszukiwanie potrzebnych informacji. Metadane najczęściej wykorzystuje się do opisywania (w jednolity sposób) dokumentów elektronicznych, np. opublikowanych w bibliotekach cyfrowych. Metadanymi są m.in. takie informacje, jak: autor dzieła, tytuł, wydawca, współtwórca, rok wydania, opis rzeczowy, język, właściciel praw autorskich, miejsce przechowywania oryginalnego dokumentu czy wielkość pliku.

⁷*Pierwotny właściciel autorskich praw majątkowych* — podmiot, któremu przysługują autorskie prawa majątkowe od momentu ustalenia (powstania) utworu. Zgodnie z polskim prawem instytucja kultury jest pierwotnym właścicielem dzieła, pracownik zatrudniony na podstawie umowy o pracę stworzył program komputerowy, oraz gdy instytucja nagra film bądź utwór muzyczny (prawa pokrewne).

2) zasoby bibliotek, archiwów i muzeów niebędące informacją publiczną (czyli w dużym uproszczeniu zbiory danej instytucji);

3) inne informacje niebędące informacją publiczną i zasobem bibliotek, archiwów i muzeów (czyli np. metadane).

4. CZYM JEST PONOWNE WYKORZYSTYWANIE INFORMACJI SEKTORA PUBLICZNEGO?

Art. 2 ust. 2. Przez ponowne wykorzystywanie należy rozumieć wykorzystywanie przez osoby fizyczne, osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, zwane dalej „użytkownikami”, informacji sektora publicznego, w celach komercyjnych lub niekomercyjnych innych niż pierwotny publiczny cel, dla którego informacja została wytworzona.

Ponowne wykorzystywanie należy rozumieć jako takie wykorzystywanie informacji sektora publicznego, które prowadzi do stworzenia nowej usługi, produktu lub innego dobra, czyli na podstawie uzyskanych informacji wytwarza się jakąś wartość dodaną. Co istotne, nie ma znaczenia, czy informacja będzie wykorzystywana w celu komercyjnym lub niekomercyjnym, tzn. czy korzystający z ISP będzie na swoim produkcie zarabiał, czy też nie. Istotne jest, aby informacja była wykorzystywana w innym celu niż pierwotny cel publiczny⁸, dla którego została wytworzona. Dla ułatwienia wykorzystywania ISP w innym celu niż pierwotny cel publiczny biblioteki brytyjskie przygotowały specjalną informację o ich publicznej misji, np. British Library (http://www.britishmuseum.org/about_us/management/psi/statement_of_public_task.aspx) i biblioteka uniwersytecka w Cambridge (<http://www.lib.cam.ac.uk/collections/departments/digital-content-unit/psi-regulations>). Takie zadania polskie biblioteki zwykle opisują w swoich statutach, ale dla wygody użytkowników można, wzorem brytyjskim, przygotować specjalną informację.

Oznacza to, że z ponownym wykorzystywaniem informacji sektora publicznego mamy do czynienia tylko w przypadku, gdy nie jest ono związane z wykonywaniem zadań publicznych.

5. CZY PRZEKAZYWANIE ZASOBÓW POMIĘDZY INSTYTUCJAMI KULTURY PODLEGA USTAWIE O PONOWNYM WYKORZYSTYWANIU ISP?

Art. 2 ust. 3. Ponownym wykorzystywaniem w rozumieniu ustawy nie jest udostępnianie lub przekazanie informacji sektora publicznego przez podmiot wykonujący zadania publiczne innemu podmiotowi wykonującemu zadania publiczne wyłącznie w celu realizacji takich zadań.

W rozumieniu ustawy ponownym wykorzystywaniem nie jest udostępnianie lub przekazanie informacji sektora publicznego (w tym posiadanych przez instytucję kultury) podmiotowi wykonującemu zadania publiczne przez inny podmiot wykonujący zadania publiczne.

Jeśli muzeum A chciałoby udostępnić na swojej stronie internetowej cyfrowe reprodukcje zasobów z domeny publicznej znajdujących się na stronie internetowej muzeum B, nie podlega to ustawie o reuse — gdyż działanie takie należy do zakresu działań publicznych muzeum A. Jeśli jednak działanie muzeum A wykraczałoby poza cel działania przewidziany ustawą, wtedy należy stosować ustawę o reuse.

⁸*Pierwotny publiczny cel* — zarówno cel wytworzenia, jak i inny cel w ramach zadań publicznych, dla których informacje sektora publicznego zostały wytworzone.

Jeśli podmiot prywatny wykorzystuje opisy katalogowe do stworzenia bazy bibliograficznej (a właśnie w tym celu biblioteki tworzą opisy katalogowe), to mamy do czynienia z ponownym wykorzystywaniem informacji sektora publicznego, gdyż podmiot prywatny nie wykonuje w tym przypadku zadań publicznych. Natomiast biblioteka pobierająca opisy bibliograficzne z bazy np. Biblioteki Narodowej nie może opierać tego działania na u.p.w., ponieważ robi to w celu realizacji zadania publicznego, jakim jest opracowanie gromadzonych materiałów bibliotecznych.

Klasycznym przykładem wykorzystywania informacji sektora publicznego są aplikacje, które umożliwiają wyszukiwanie połączeń komunikacji publicznej w danym mieście. Zazwyczaj są to aplikacje stworzone przez podmioty komercyjne, które wykorzystują ISP, a więc rozkłady autobusów.

6. CZY KAŻDA INSTYTUCJA KULTURY MUSI STOSOWAĆ USTAWĘ O REUSE?

Nie. Instytucjami kultury, które muszą stosować ustawę, są:

- 1) muzea państwowe i samorządowe w rozumieniu ustawy o muzeach;
- 2) biblioteki publiczne i naukowe (których organizatorami są jednostki sektora publicznego) w rozumieniu przepisów ustawy o bibliotekach;
- 3) archiwa regulowane ustawą o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach.

Podstawowym pytaniem, które musi zadać sobie każda instytucja kultury, jest: „Czy na podstawie art. 4 ustawy instytucja jest zobowiązana do stosowania ustawy o reuse?”

Zgodnie z art. 3 ustawę muszą stosować przede wszystkim jednostki sektora finansów publicznych oraz organy władzy publicznej. Ustawa *nie dotyczy* natomiast (art. 4):

1) jednostek publicznej radiofonii i telewizji w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (...) oraz Polskiej Agencji Prasowej S. A.,

2) państwowych instytucji kultury, samorządowych instytucji kultury oraz innych podmiotów prowadzących działalność kulturalną, o której mowa w art. 2 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (...), z wyjątkiem muzeów państwowych i muzeów samorządowych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (...), bibliotek publicznych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (...), a także archiwów tworzących państwową sieć archiwalną oraz innych jednostek organizacyjnych prowadzących działalność archiwalną w zakresie państwowego zasobu archiwalnego w rozumieniu art. 22 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (...),

3) uczelni, Polskiej Akademii Nauk oraz jednostek naukowych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o zasadach finansowania nauki (...), z wyjątkiem:

a) bibliotek naukowych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach,

b) Instytutu Meteorologii i Gospodarki Wodnej,

c) Państwowego Instytutu Geologicznego,

4) bibliotek naukowych, których organizatorami nie są jednostki sektora publicznego,

5) podmiotów, o których mowa w art. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (...).

Warto pamiętać, że nawet jeśli jakaś grupa podmiotów została wyłączona spod ustawy, to informacje publikowane przez nie w Biuletynie Informacji Publicznej (BIP) są informacją sektora publicznego i podlegają ponownemu wykorzystywaniu. Tak więc *całość*

informacji z BIP jest informacją sektora publicznego, która może być ponownie wykorzystywana.

Jeśli biblioteka naukowa, która nie jest zobowiązana do stosowania ustawy o reuse, upublicznia część swoich informacji w BIP, to informacje znajdujące się w BIP podlegają wykorzystywaniu w ramach ustawy (mimo faktu, że biblioteka naukowa nie jest zobowiązana do stosowania ustawy).

7. KTO MOŻE WYKORZYSTYWAĆ INFORMACJE SEKTORA PUBLICZNEGO?

Każdy. Zarówno osoby fizyczne (indywidualne), jak i firmy bądź organizacje pozarządowe, bez względu na formę prawną. Nie jest ważne również obywatelstwo czy miejsce funkcjonowania danego podmiotu — o informację taką może wnioskować nie tylko obywatel Mongolii, lecz także podmiot zarejestrowany na Malcie. Istotne jest jednak to, że jeśli dostęp do ISP następuje w trybie wnioskowym (więcej na ten temat w odpowiedzi na pytanie 19), to we wniosku musi być dokładnie określony podmiot wnioskujący.

8. JAKI JEST ZAKRES DOPUSZCZALNEGO PONOWNEGO WYKORZYSTYWANIA INFORMACJI SEKTORA PUBLICZNEGO?

Informacja sektora publicznego może być wykorzystywana w celu tworzenia *nowych produktów, dóbr i usług na użytek komercyjny i niekomercyjny, a więc w bardzo wielu formach*. W praktyce oznacza to m. in. możliwość wykorzystywania takiej informacji (np. zdigitalizowanej książki lub cyfrowej reprodukcji obrazu) w reklamie, w aplikacji mobilnej, w postaci reprodukcji czy publikacji, w ramach działalności na blogu, w audiobooku, do stworzenia dzieła zależnego na podstawie utworu udostępnionego (sztuki teatralnej, tłumaczenia, remiksu, kolażu).

Jan Kowalski zdobył w ramach ustawy o reuse reprodukcje zbiorów z kolekcji Czartoryskich. Można wyobrazić sobie różnorodne sposoby wykorzystywania tych zasobów: stworzenie aplikacji mobilnej — wirtualnego muzeum sztuki, wyprodukowanie serii gadżetów reklamujących Polskę, wykorzystanie obrazów jako scenografii w sztuce teatralnej, stworzenie kampanii reklamowej na podstawie obrazów. Wszystkie wymienione sposoby to ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego.

Tak szeroki katalog może wywoływać obawy instytucji kultury, należy jednak pamiętać, że reuse podlega pewnym ograniczeniom (więcej na ten temat w odpowiedzi na pytanie 14).

9. W JAKI SPOSÓB UDOSTĘPNIĄ SIĘ INFORMACJĘ SEKTORA PUBLICZNEGO?

Informacja sektora publicznego może być udostępniana na dwa sposoby:

- 1) w systemie teleinformatycznym;
- 2) na wniosek.

W systemie teleinformatycznym informację udostępnia się:

- 1) w Biuletynie Informacji Publicznej;
- 2) w Centralnym Repozytorium Informacji Publicznej (CRIP);
- 3) w inny sposób, np. na stronie internetowej, w elektronicznych bazach danych, w repozytorium czy bibliotece cyfrowej.

Oznacza to, że użytkownik pobiera pożądaną informację samodzielnie. Dobrą praktyką jest ułatwienie mu tego przez otwieranie dostępu np. za pomocą interfejsu programistycznego aplikacji (API).

To, w jakim systemie teleinformatycznym dostępna jest dana informacja, wpływa na warunki ponownego wykorzystywania ISP (więcej na ten temat w odpowiedzi na pytanie 18).

W przypadku braku informacji o warunkach ponownego wykorzystywania ISP, która znajduje się w BIP bądź CRIP, przyjmuje się, że informacja ta została udostępniona bez warunków, które musi spełnić użytkownik.

Tej zasady nie stosuje się, jeśli informacja została udostępniona na stronach internetowych. W przypadku braku określenia warunków użytkownik jest zobowiązany do wystąpienia do instytucji z wnioskiem o ich określenie. Aby usprawnić pracę instytucji oraz przepływ informacji pomiędzy instytucją a użytkownikami, warto również określić warunki dotyczące zasobów dostępnych na stronach internetowych.

Załóżmy, że w Biuletynie Informacji Publicznej biblioteki zamieszczono zdigitalizowaną wersję czasopisma. Nie określono jednak na stronach BIP warunków ponownego wykorzystywania — każdy użytkownik może więc dowolnie wykorzystywać zdigitalizowane czasopismo bez spełniania żadnych warunków. Ta sama biblioteka, jednak tym razem na swojej stronie internetowej, zamieściła zdigitalizowane wersje wierszy Bolesława Leśmiana bez informacji na temat ponownego ich wykorzystywania. Sam fakt, że wiersze są dostępne na stronie internetowej, nie oznacza, że można je ponownie wykorzystywać. W przypadku braku warunków ponownego wykorzystywania użytkownik powinien zwrócić się z wnioskiem o ich określenie.

Art. 11 ust. 4. Brak informacji o warunkach ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego udostępnionych w Biuletynie Informacji Publicznej lub w centralnym repozytorium uważa się za udostępnienie informacji sektora publicznego w celu ponownego wykorzystywania bez warunków.

Udostępnianie ISP na wniosek ma miejsce wtedy, gdy informacja sektora publicznego:

- 1) nie została udostępniona w BIP bądź CRIP — np. użytkownik wie, że muzeum posiada pewien obraz, ale jego wizerunek nie został udostępniony w tych bazach;
- 2) została udostępniona na stronie internetowej (bądź w inny sposób poza BIP i CRIP), ale nie zostały określone warunki ponownego wykorzystywania lub opłaty z tym związane albo nie poinformowano o braku takich warunków lub opłat — np. na stronie archiwum A znajduje się zdigitalizowana wersja korespondencji z okresu PRL, jednak nie podano informacji, na jakich zasadach można ten zasób ponownie wykorzystywać;
- 3) będzie wykorzystywana na warunkach innych, niż zostały dla tej informacji określone — np. w Biuletynie Informacji Publicznej podano, że nie wolno w celu komercyjnym wykorzystywać herbów rodów szlacheckich, które posiada muzeum, jednak wydawca pragnie je wykorzystać w swojej publikacji;
- 4) została udostępniona lub przekazana na podstawie innych ustaw, które określają zasady i tryb dostępu do informacji będących informacjami sektora publicznego — np. gdy przed wejściem w życie ustawy użytkownik uzyskał dostęp do bazy danych dotyczącej zasobów biblioteki na podstawie u. d. i. p., a teraz chce na podstawie tej bazy stworzyć aplikację mobilną.

10. CZY MOŻNA PODEJMOWAĆ DECYZJĘ O UDOSTĘPNIENIU ZASOBU NA PODSTAWIE INFORMACJI, W JAKIM CELU BĘDZIE ON WYKORZYSTYWANY?

Nie. Cel, w jakim dana informacja będzie wykorzystywana, podawany we wniosku o udostępnienie, może służyć jedynie np. do rozstrzygnięcia kwestii dotyczącej pobierania opłat (więcej na ten temat w odpowiedzi na pytanie 21) lub gromadzenia przez instytucję informacji na temat tego, w jaki sposób jej zasoby są wykorzystywane. Od komercyjnego bądź niekomercyjnego charakteru wykorzystywania może również zależeć kwestia dodatkowych warunków wykorzystywania, narzuconych przez instytucję kultury (więcej na ten temat w odpowiedzi na pytanie 17). Jednak cel, w jakim dany zasób będzie wykorzystywany, nie może mieć wpływu na pozytywną lub negatywną decyzję w kwestii samego udostępniania.

Agencja reklamowa XYZ zwróciła się do Muzeum Narodowego w Krakowie z wnioskiem o udostępnienie reprodukcji *Damy z gronostajem*, którą chce wykorzystywać w reklamie suplementów diety dla kobiet. W związku z komercyjnym charakterem ponownego wykorzystywania muzeum może nałożyć opłaty, jednak nie może odmówić udostępnienia informacji, nawet jeśli uzna kampanię reklamową za „niegodną”.

11. W JAKIM FORMACIE NALEŻY UDOSTĘPNIĄĆ INFORMACJĘ SEKTORA PUBLICZNEGO?

Zgodnie z art. 10 u.p.w. podmioty zobowiązane do stosowania ustawy muszą udostępniać zasoby w formatach przewidzianych w Krajowych Ramach Interoperacyjności. Są to:

- 1) dla danych zawierających dokumenty tekstowe, tekstowo-graficzne lub multimedialne: txt, rtf, pdf, xps, odt, ods, odp, doc, xls, ppt, docx, xlsx, pptx, csv;
 - 2) dla danych zawierających informację graficzną: jpg, tiff, geotiff, png, svg;
 - 3) dla danych zawierających informację dźwiękową lub filmową: wav, mp3, avi, mpg, mpeg, mp4, m4a, mpeg4, ogg, ogv;
 - 4) do zapisu elementów informacji oraz powiązań między nimi: xml, xsd, gml, rng.
- W miarę możliwości informację sektora publicznego należy udostępniać w formacie przeznaczonym do odczytu maszynowego wraz z metadanymi.

Jeśli informacja sektora publicznego zdobywana jest w trybie wnioskowym, wnioskodawca wskazuje format udostępnienia we wniosku.

12. CZY INSTYTUCJA KULTURY ZAWSZE MUSI UDOSTĘPNIĄĆ ISP W FORMACIE WSKAZANYM WE WNIOSKU?

Art. 10 ust. 2. Podmioty zobowiązane nie są obowiązane do tworzenia informacji sektora publicznego, ich przetwarzania w sposób lub w formie wskazanych we wniosku o ponowne wykorzystywanie oraz sporządzania z nich wyciągów, jeżeli spowoduje to konieczność podjęcia nieproporcjonalnych działań przekraczających proste czynności.

Nie. Ustawodawca uznał, że jeśli wymagany format (bądź też samo zdigitalizowanie) zasobu spowoduje konieczność podjęcia nieproporcjonalnych działań przekraczających proste czynności, to instytucja nie musi udostępniać ISP. Z taką sytuacją mamy do czynienia, gdy np. digitalizacja w danym formacie wymaga zlecenia zadania podmiotowi trzeciemu, co nie mieści się w zaplanowanym budżecie instytucji.

Jeśli spełnione są warunki z art. 10 ust. 2 u.p.w., instytucja kultury może:

- 1) odmówić wyrażenia zgody na ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego, wydając odpowiednią decyzję;
- 2) przekazać informację do ponownego wykorzystywania mimo spełnienia warunków z art. 10 ust. 2 u.p.w.; w tej sytuacji instytucja kultury może nałożyć opłatę.

W przypadku odmowy udostępnienia ISP na podstawie art. 10 ust. 2 należy wydać decyzję odmowną, która podlega kontroli administracyjnej. Trzeba też mieć na uwadze, że art. 10 ust. 2 jest na tyle niejednoznaczny, że jego zakres zostanie dopiero dookreślony przez praktykę instytucji (i kontrolę sądową — więcej na ten temat w odpowiedzi na pytanie 20). Dotyczy to przede wszystkim interpretacji, co oznaczają proste czynności, których przekroczenie może spowodować odmowę udostępnienia ISP. Niewątpliwie należy to pojęcie interpretować indywidualnie: czym innym są proste czynności dla Biblioteki Narodowej posiadającej własną pracownię digitalizacyjną, a czym innym dla małej biblioteki publicznej.

13. JAKIE ZASADY NALEŻY STOSOWAĆ PRZY UDOSTĘPNIANIU INFORMACJI SEKTORA PUBLICZNEGO?

Ustawodawca przewidział wiele zasad, którymi musi się kierować instytucja kultury prowadząca działania związane z udostępnianiem ISP do ponownego wykorzystywania.

Art. 8 ust. 1. Podmiot zobowiązany w porównywalnych sytuacjach udostępnić lub przekazać informacje sektora publicznego w celu ponownego wykorzystywania na takich samych zasadach.

Zasada niedyskryminacji — instytucja kultury w podobnych sytuacjach musi udostępnić ISP do ponownego wykorzystywania na tych samych zasadach (czyli warunkach) i za taką samą opłatą. Nie można więc uzależniać wysokości opłaty za ten sam zasób od doświadczenia w branży podmiotu, który chce ponownie wykorzystywać ISP.

Art. 9 ust. 1. Podmiot zobowiązany, który udostępni lub przekazuje informacje sektora publicznego w celu ponownego wykorzystywania, nie może wprowadzać ograniczenia korzystania z tych informacji przez innych użytkowników.

Zasada niewyłączności — instytucja kultury, która udostępni lub przekazuje ISP w celu ponownego wykorzystywania, nie może wprowadzać ograniczenia korzystania z tych informacji przez innych użytkowników. Wyjątkiem jest przewidziana w ustawie możliwość udzielenia prawa wyłącznego. Jest to możliwe wtedy, gdy udzielenie prawa wyłącznego jest niezbędne dla prawidłowego wykonywania zadań publicznych. W działalności instytucji kultury trudno jednak sobie wyobrazić taką sytuację, więc nie powinno być wiele odstępstw od zasady niewyłączności.

Zasada dostępności formatów — instytucja kultury zobowiązana jest do udostępniania ISP w określonych formatach (więcej na ten temat w odpowiedzi na pytanie 11).

Zasada przejrzystości — ustawa reguluje, jakie informacje dotyczące procedury reuse powinny być dostępne w Biuletynie Informacji Publicznej, który muszą prowadzić prawie wszystkie instytucje kultury (więcej na ten temat w odpowiedzi na pytanie 22).

14. CZY WSZYSTKIE ZASOBY INSTYTUCJI KULTURY MOGĄ BYĆ PONOWNIE WYKORZYSTYWANE, CZY ISTNIEJĄ OGRANICZENIA W TYM ZAKRESIE?

W ustawie określono, kiedy instytucja kultury może obligatoryjnie odmówić udostępnienia ISP w celu ponownego jej wykorzystywania. Ograniczenie to dotyczy:

- 1) Informacji sektora publicznego, w odniesieniu do których prawo do ponownego wykorzystywania podlega ograniczeniu ze względu na prywatność osoby lub tajemnicę przedsiębiorstwa. Wyłączenie to nie dotyczy osób pełniących funkcje publiczne (art. 6 ust. 2 u.p.w.).

W archiwum A znajduje się korespondencja listowna osób będących w latach 80. we władzach Solidarności. Archiwum posiada również bogaty zbiór listów wysłanych do Chicago przez osoby prywatne w tym samym okresie. Instytucja musi udostępnić pierwszą kolekcję, w przypadku drugiej powinna powołać się na ochronę prywatności osób, które wysyłały listy. Jednak jeśli możliwe jest zanonimizowanie danych, tak aby chronić prywatność, to proces anonimizacji powinien zostać przeprowadzony, a zasoby udostępnione. Odmowa udzielenia dostępu powinna być ostatecznym rozwiązaniem.

Pojęcie prywatności należy rozumieć szeroko, zarówno jako dane osobowe, prawo do wizerunku, jak i ochronę dóbr osobistych z Kodeksu cywilnego. Ogólnie bardzo ważne jest, aby łącznie z otrzymywaniem autorskich praw majątkowych⁹ do danego utworu instytucja kultury uzyskiwała stosowną zgodę na wykorzystywanie wizerunku, o ile jest on przedstawiony w utworze.

W związku z szeroką ochroną ze względu na prywatność powstaje pytanie, czy ochrona danych osobowych jest wystarczającą przesłanką, by odmówić dostępu do informacji sektora publicznego, czy instytucja kultury ze względu na cel ustawy jest zobowiązana zanonimizować (w miarę możliwości) daną informację i w takiej wersji przekazać ją do ponownego wykorzystywania. Za drugą interpretacją przemawia długoletnia praktyka dostępu do informacji publicznej.

2) Informacji sektora publicznego, do których dostęp ograniczony jest na podstawie innych ustaw (art. 6 ust. 3 u.p.w.).

Biblioteka w Łodzi posiada nieopublikowane rękopisy Janusza Korczaka. Jego twórczość przeszła już do domeny publicznej, jednak nieopublikowane rękopisy nie mogą być udostępnione do ponownego wykorzystywania, gdyż zgodnie z art. 16 ustawy o prawie autorskim prawo do decydowania o pierwszym udostępnieniu utworu publiczności jest autorskim prawem osobistym.

3) Informacji sektora publicznego, których wytwarzanie przez podmioty zobowiązane nie należy do ich zakresu zadań określonych prawem (art. 6 ust. 4 pkt 1 u.p.w.).

Jeśli prowadzenie działalności edukacyjnej nie wchodzi w zakres obowiązków statutowych instytucji kultury, to nie musi ona udostępniać materiałów edukacyjnych w ramach reuse.

4) Informacji sektora publicznego powiązanych z depozytami, które posiada podmiot zobowiązany, o ile właściciele umownie wyłączyli możliwość ich udostępniania (art. 6 ust. 4 pkt 2 u.p.w.).

Artysta przekazał swoje prace w depozyt muzeum. Jednocześnie w umowie depozytowej wyłączył możliwość udostępniania swoich prac — instytucja musi więc odmówić udostępnienia tego zasobu. Można również wyobrazić sobie postanowienia w umowie, wyłączające częściowo możliwość udostępniania ISP, np. w stosunku do konkretnych utworów.

5) Informacji sektora publicznego, do których prawa autorskie i prawa pokrewne przysługują podmiotom innym niż zobowiązane (art. 6 ust. 4 pkt 3 u.p.w.).

⁹*Autorskie prawa majątkowe* — prawo twórcy do korzystania z utworu i rozporządzania nim. Jest to prawo zbywalne, co oznacza, że twórca może przenieść je na inne osoby lub udzielić zezwolenia na korzystanie z utworu. Do autorskich praw majątkowych zalicza się także decydowanie o tym, czy twórca chce pobierać wynagrodzenie za przeniesienie prawa lub udzielenie zezwolenia na korzystanie z utworu. Trwanie tych praw jest ograniczone w czasie.

Jeśli autorskie prawa majątkowe przysługują komuś innemu niż instytucja kultury, zasoby te nie podlegają udostępnieniu w celu reuse. Należy pamiętać, że utwory przechodzą do domeny publicznej¹⁰ (wygasają autorskie prawa majątkowe) zazwyczaj w 70 lat po śmierci twórcy i w przypadku takich utworów nie można powoływać się na podany przepis. Więcej o domenie publicznej można dowiedzieć się z publikacji *Domena publiczna w instytucjach dziedzictwa*. Instrukcja przygotowanej przez Centrum Cyfrowe.

Biblioteka Narodowa ma w swoich zbiorach wiersze Wisławy Szymborskiej. Prawa majątkowe do utworów posiadają spadkobiercy poetki. Z tego powodu biblioteka musi odmówić udostępnienia wierszy w celu ich ponownego wykorzystywania.

6) Materiałów, które posiada instytucja kultury, w przypadku gdy pierwotnymi właścicielami autorskich praw majątkowych lub praw pokrewnych były podmioty inne niż zobowiązane i prawa te nie wygasły (art. 6 ust. 4 pkt 4 u. p. w.).

Autor przekazał prawa majątkowe do swoich wierszy Bibliotece Narodowej. Po jego śmierci biblioteka nadal nie może udostępniać do ponownego wykorzystywania jego utworów na podstawie u. p. w., gdyż nie była pierwotnym właścicielem autorskich praw majątkowych. Sytuacja ta zmieni się 70 lat po śmierci artysty, kiedy to wiersze przejdą do domeny publicznej. Wtedy też Biblioteka Narodowa będzie musiała udostępniać je do ponownego wykorzystywania, gdyż wygasną autorskie prawa majątkowe do utworów.

Przepis ten dotyczy tylko instytucji kultury (muzeów, bibliotek, archiwów). Pozostałe podmioty muszą udostępniać zasoby, do których wtórnie nabyły autorskie prawa majątkowe.

Art. 6 ust. 4 pkt 4. Prawo do ponownego wykorzystywania podlega ograniczeniu w zakresie informacji sektora publicznego (...) będących w posiadaniu muzeów państwowych, muzeów samorządowych, bibliotek publicznych, bibliotek naukowych lub archiwów, w przypadku gdy pierwotnym właścicielem autorskich praw majątkowych lub praw pokrewnych były podmioty inne niż podmioty zobowiązane, a czas trwania tych praw nie wygasł.

Ograniczenie z art. 6 ust. 4 pkt 4 powoduje, że w rzeczywistości instytucje kultury zobowiązane są do udostępniania jedynie tych zasobów, w przypadku których są pierwotnymi właścicielami autorskich praw majątkowych bądź do których prawa te wygasły. W rezultacie katalog zasobów do ponownego wykorzystywania jest bardzo wąski. *Instytucje kultury muszą więc udostępniać wyłącznie:*

- 1) *zasoby z domeny publicznej;*
- 2) *dziela, których pierwotnym właścicielem autorskich praw majątkowych lub praw pokrewnych jest instytucja kultury* — zgodnie z polskim prawem z sytuacją taką mamy do czynienia tylko wtedy, gdy pracownik zatrudniony na podstawie umowy o pracę opracuje program komputerowy, oraz gdy instytucja kultury nagra film bądź utwór muzyczny (prawa pokrewne).

¹⁰*Domena publiczna* (ang. *public domain*) — dobro wspólne, zbiór utworów, z których każdy może korzystać bezpłatnie i wyłącznie z ograniczeniami wynikającymi z autorskich praw osobistych, ponieważ wygasły już do nich autorskie prawa majątkowe bądź też utwory te nigdy nie były przedmiotem prawa autorskiego.

15. CZY INSTYTUCJA KULTURY MUSI UDOSTĘPNIĄĆ DO PONOWNEGO WYKORZYSTYWANIA UTWORY STWORZONE PRZEZ JEJ PRACOWNIKÓW W RAMACH UMOWY O PRACĘ?

Nie. Autorskie prawa majątkowe do utworów pracowniczych (powstałych w ramach stosunku pracy w związku z określonym w umowie zakresem zadań) posiada pracodawca (w tym przypadku instytucja kultury), jednak pierwotnym właścicielem tych praw jest pracownik, a nie pracodawca. Dlatego też są one wyłączone z udostępniania w celu ponownego wykorzystywania zgodnie z art. 6 ust. 4 pkt 4 u.p.w. W praktyce oznacza to, że ponowne wykorzystywanie raportów, publikacji czy materiałów opracowywanych przez pracowników instytucji jest niemożliwe, chyba że wdraża ona politykę otwartości i będzie np. udostępniać te utwory na wolnych licencjach.

W Bibliotece Miejskiej w Toruniu pracownicy przygotowali raport *Stan czytelnictwa w Toruniu* w oparciu o dane dotyczące liczby wypożyczonych książek i odwiedzin bibliotek na terenie miasta. Raport ten jak najbardziej jest informacją sektora publicznego, do której autorskie prawa majątkowe posiada biblioteka (jest to utwór pracowniczy). Instytucja może jednak odmówić udostępnienia raportu w celu ponownego wykorzystywania (np. wydawnictwu naukowemu, które chciałoby go uwzględnić w publikacji na temat czytelnictwa w Polsce), powołując się na fakt, że nie jest ona pierwotnym właścicielem autorskich praw majątkowych. Ta sama instytucja może natomiast opublikować raport na otwartej licencji, która umożliwi wszystkim użytkownikom ponowne jego wykorzystywanie.

16. JAK NALEŻY UDOSTĘPNIĄĆ ZASOBY NA WOLNYCH LICENCJACH (NP. CREATIVE COMMONS)?

Utwory udostępnione na wolnych licencjach mogą podlegać ponownemu wykorzystywaniu — nawet jeśli instytucja nie jest pierwotnym właścicielem praw autorskich, a autorskie prawa majątkowe nadal nie wygasły — w przypadku gdy licencja obejmuje ponowne wykorzystywanie treści utworu. Ta sama zasada dotyczy utworów udostępnionych instytucjom na licencjach niewyłącznych. Tak więc jeśli chodzi o licencje Creative Commons, to instytucja nie może udostępniać do ponownego wykorzystywania utworów udostępnionych na licencjach, z zastrzeżeniem warunku wykorzystania dzieła bez utworów zależnych (ND).

Biblioteka A na swojej stronie opublikowała powieść XYZ, która została udostępniona przez autora na licencji niewyłącznej zezwalającej jedynie na publikację utworu w wersji zdigitalizowanej. Powieść nie podlega ponownemu wykorzystywaniu, gdyż w licencji niewyłącznej nie przewidziano możliwości ponownego wykorzystywania utworu.

17. CZY INSTYTUCJA KULTURY MOŻE WYMAGAĆ SPEŁNIENIA OKREŚLONYCH WARUNKÓW ZWIĄZANYCH Z PONOWNYM WYKORZYSTYWANIEM INFORMACJI SEKTORA PUBLICZNEGO?

Art. 15. Określenie warunków ponownego wykorzystywania nie może w sposób nieuzasadniony ograniczać możliwości ponownego wykorzystywania.

Tak. Instytucja kultury oraz każdy uprawniony podmiot, zgodnie z art. 13 i 14, może narzucić pewne warunki związane z wykorzystywaniem informacji sektora publicznego. Jako warunek należy rozumieć obowiązek, który musi być spełniony przez użytkownika w celu ponownego wykorzystywania ISP.

Art. 13 ust. 2. Podmiot zobowiązany określa warunki ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego, mających cechy utworu lub przedmiotu praw pokrewnych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych lub stanowiących bazę danych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o ochronie baz danych, do których przysługują mu autorskie prawa majątkowe lub prawa pokrewne. W szczególności podmiot zobowiązany określa warunek dotyczący obowiązku poinformowania o nazwisku, imieniu lub pseudonimie twórcy lub artysty wykonawcy, jeżeli jest znany.

Jeśli instytucja kultury udostępnia informacje sektora publicznego, do których posiada autorskie prawa majątkowe (a więc nie te z domeny publicznej), *musi* określić warunki dotyczące ponownego wykorzystywania. Ponadto jeśli twórca jest znany, to instytucja musi określić obowiązki użytkownika, czyli ustalić zakres informacji dotyczących autorstwa, które należy podać przy ponownym wykorzystywaniu ISP.

Ustawodawca dopuszcza też nałożenie obowiązków w sytuacji innej niż ta z art. 13. ust. 2, czyli np. w przypadku informacji sektora publicznego z domeny publicznej. Są to:

1) obowiązek poinformowania o źródle, czasie wytworzenia i uzyskania informacji od podmiotu zobowiązanego;

2) obowiązek poinformowania o przetworzeniu informacji ponownie wykorzystywanej, czyli wyraźnego oznaczenia w przypadku dokonywania remiksu lub tworzenia utworów zależnych;

3) określenie zakresu odpowiedzialności podmiotu zobowiązanego za udostępniane lub przekazywane informacje.

Katalog warunków, których spełnienia może wymagać instytucja, jest zamknięty, co oznacza, że nie można dodawać innych, jednak u.p.w. pozostawia pewną swobodę, jeśli chodzi o formułowanie konkretnych postanowień dotyczących np. kwestii odpowiedzialności. W gestii instytucji pozostaje również decyzja, czy powyższe obowiązki chce nakładać, czy nie.

Ponadto instytucja kultury może zakazać wykorzystywania dwóch rodzajów informacji sektora publicznego:

1) wykorzystywania komercyjnego lub wykorzystywania na określonych polach eksploatacji obiektów o charakterze martyrologicznym oraz zawierających godło, barwy i hymn Rzeczypospolitej Polskiej, jak również herby i odznaczenia państwowe oraz wojskowe — ma to służyć ograniczeniu wykorzystywania symboli w działalności komercyjnej (art. 14 ust. 2 pkt 1);

2) wykorzystywania niekomercyjnego obiektów, które są objęte roszczeniami osób trzecich lub które nie są własnością instytucji kultury — regulacja ta ma na celu ograniczenie ryzyka prawnego w przypadku niepewności dotyczącej statusu prawnoautorskiego zgromadzonych zbiorów (art. 14 ust. 2 pkt 2).

Muzeum w Majdanku posiada zbiór listów pisanych z obozu zagłady. W przypadku wniosku o udostępnienie informacji sektora publicznego w celu ponownego jej wykorzystywania o charakterze komercyjnym muzeum może wydać decyzję o odmowie dostępu, powołując się na art. 14 ust. 2. pkt 1.

Należy pamiętać, że warunki określone przez instytucję kultury nie mogą w nieuzasadniony sposób ograniczać możliwości ponownego wykorzystywania zbiorów. Dlatego też nie można np. ograniczyć w całości komercyjnego wykorzystywania zasobów posiadanych przez daną instytucję.

18. W JAKI SPOSÓB UŻYTKOWNIK DOWIADUJE SIĘ O WARUNKACH PONOWNEGO WYKORZYSTYWANIA INFORMACJI?

Jeśli instytucja zamieszcza ISP w Biuletynie Informacji Publicznej bądź Centralnym Repozytorium Informacji Publicznej, to warunki dotyczące ponownego wykorzystywania muszą być zamieszczone w BIP (więcej na ten temat w odpowiedzi na pytanie 22) lub CRIP. W razie braku określenia warunków informację uważa się za udostępnioną bez warunków i w takiej sytuacji każdy może z niej dowolnie korzystać.

W przypadku trybu wnioskowego osoba zainteresowana reuse musi złożyć wniosek o ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego (więcej na ten temat w odpowiedzi na pytanie 19), a instytucja wydaje decyzję o warunkach ponownego wykorzystywania. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku zasobów, które zostały udostępnione za pośrednictwem systemów teleinformatycznych (takich jak np. strona WWW), jednak dla których nie określono warunków ich wykorzystywania. Użytkownik musi więc sprawdzić (poprzez złożenie wniosku) warunki, zgodnie z którymi zasób może być wykorzystywany.

Muzeum w Sanoku prezentuje na swojej stronie internetowej prace Zdzisława Beksińskiego, na podstawie których użytkownik chce stworzyć animacje komputerowe. Sam fakt opublikowania reprodukcji obrazów na stronie internetowej nie jest wystarczający. Użytkownik musi zapoznać się z warunkami dotyczącymi ponownego wykorzystywania ISP — w tym celu musi wystąpić do muzeum z wnioskiem. Instytucja powinna natomiast wydać decyzję odmowną ze względu na fakt, że nie jest pierwotnym właścicielem autorskich praw majątkowych do obrazów. Jest to przykład sytuacji, gdy na stronie internetowej instytucji kultury opublikowane zostały zasoby niepodlegające ponownemu wykorzystywaniu.

19. JAK PRZEBIEGA PROCEDURA UDOSTĘPNIANIA ISP W CELU PONOWNEGO WYKORZYSTYWANIA NA WNIOSEK?

Podmiot zainteresowany uzyskaniem informacji sektora publicznego powinien złożyć wniosek o ponowne jej wykorzystywanie na piśmie bądź drogą elektroniczną (np. e-mailem). Wniosek musi zawierać:

- 1) nazwę instytucji kultury;
- 2) informacje o wnioskodawcy, w tym imię i nazwisko albo nazwę oraz adres umożliwiający dostarczenie odpowiedzi do wnioskodawcy;
- 3) wskazanie informacji sektora publicznego, która będzie ponownie wykorzystywana, a jeżeli jest już udostępniona bądź przekazana, warunki, na jakich ma być ponownie wykorzystywana, oraz źródło udostępnienia lub przekazania;
- 4) cel ponownego wykorzystywania (komercyjny albo niekomercyjny), w tym określenie rodzaju działalności, w której informacje sektora publicznego będą ponownie wykorzystywane, w szczególności wskazanie dóbr, produktów lub usług;
- 5) wskazanie formy przygotowania informacji sektora publicznego, a w przypadku postaci elektronicznej — także wskazanie formatu danych;
- 6) wskazanie sposobu przekazania informacji sektora publicznego.

W przypadku braków formalnych we wniosku (nieuwzględnienia którejs z powyższych informacji) *instytucja kultury wzywa wnioskodawcę do ich usunięcia*. Jeśli osoba zainteresowana nie uzupełni brakujących informacji w ciągu 7 dni od otrzymania wezwania, instytucja pozostawia wniosek bez rozpoznania, czyli zamyka sprawę.

Jan Kowalski złożył wniosek o ponowne wykorzystywanie ISP do Muzeum Narodowego w Warszawie, nie wskazał jednak formatu, w jakim chciałby otrzymać reprodukcje obrazów. Muzeum musi wezwać Kowalskiego do usunięcia braków. Jeśli w ciągu 7 dni nie uzupełni brakujących informacji, wniosek nie zostanie rozpoznany.

Na rozpatrzenie wniosku instytucja kultury ma 14 dni. Jeśli czas na przygotowanie informacji będzie dłuższy, instytucja musi o tym poinformować wnioskodawcę — nie może on jednak przekroczyć 2 miesięcy.

Instytucja kultury może w odpowiedzi na otrzymany wniosek:

1) przekazać informację sektora publicznego bez określania warunków ponownego wykorzystywania — wnioskodawca może wtedy ponownie wykorzystywać ISP;

2) poinformować o braku warunków dotyczących ponownego wykorzystywania ISP w przypadku posiadania informacji sektora publicznego przez wnioskodawcę — np. w sytuacji, gdy ISP została uzyskana wcześniej w trybie dostępu do informacji publicznej;

3) złożyć ofertę zawierającą warunki ponownego wykorzystywania lub informację o wysokości opłat za ponowne wykorzystywanie — wnioskodawca ma 14 dni od momentu otrzymania oferty, aby złożyć sprzeciw z powodu naruszenia przepisów ustawy albo zawiadomić podmiot zobowiązany o przyjęciu oferty (brak takiej informacji uważa się za wycofanie wniosku); w razie sprzeciwu instytucja kultury musi się do niego ustosunkować, wydając odpowiednią decyzję;

4) odmówić wyrażenia zgody na ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego, wydając odpowiednią decyzję.

Instytucja kultury *musi* wydać decyzję odmowną w przypadku zaistnienia przesłanek z art. 6 u.p.w. *Może* również wydać decyzję odmowną na podstawie art. 10 ust. 2 u. p.w.

Instytucje kultury *nie muszą* (w porównaniu z innymi instytucjami zobowiązanymi do przestrzegania zapisów ustawy) informować o tym, kto posiada autorskie prawa majątkowe, jeżeli to właśnie prawo autorskie jest przyczyną odmowy zgody na ponowne wykorzystywanie ISP.

Art. 6. 1. Prawo do ponownego wykorzystywania podlega ograniczeniu w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych.

2. Prawo do ponownego wykorzystywania podlega ograniczeniu ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy. Ograniczenie to nie dotyczy informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji, w tym o warunkach powierzenia i wykonywania funkcji, oraz przypadku gdy osoba fizyczna lub przedsiębiorca rezygnują z przysługującego im prawa.

3. Prawo do ponownego wykorzystywania podlega ograniczeniu w zakresie informacji będących informacjami sektora publicznego, do których dostęp jest ograniczony na podstawie innych ustaw. Przepis ust. 2 zdanie drugie stosuje się odpowiednio.

4. Prawo do ponownego wykorzystywania podlega ograniczeniu w zakresie informacji sektora publicznego:

1) których wytwarzanie przez podmioty zobowiązane nie należy do zakresu ich zadań publicznych określonych prawem;

2) powiązanych z depozytami znajdującymi się w posiadaniu podmiotu zobowiązanego, o ile ich właściciele umownie wyłączyli możliwość ich udostępniania lub przekazywania w całości lub w określonym zakresie;

3) do których prawa autorskie i prawa pokrewne w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2006 r. poz. 631, z późn. zm.), prawa do baz danych w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o ochronie baz danych (Dz. U. poz. 1402, z 2004 r. poz. 959 oraz z 2007 r. poz. 662 i 1238), prawa do odmian roślin w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 2003 r. o ochronie

prawnej odmian roślin (Dz. U. poz. 1300, z 2006 r. poz. 877, z 2007 r. poz. 662, z 2011 r. poz. 1099 oraz z 2015 r. poz. 1830), prawa własności przemysłowej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. — Prawo własności przemysłowej (Dz. U. z 2013 r. poz. 1410 oraz z 2015 r. poz. 1266, 1505 i 1615) lub prawa własności przemysłowej podlegającego ochronie na podstawie umów międzynarodowych lub przepisów prawa Unii Europejskiej, przysługują podmiotom innym niż podmioty zobowiązane;

4) będących w posiadaniu muzeów państwowych, muzeów samorządowych, bibliotek publicznych, bibliotek naukowych lub archiwów, w przypadku gdy pierwotnym właścicielem autorskich praw majątkowych lub praw pokrewnych były podmioty inne niż podmioty zobowiązane, a czas trwania tych praw nie wygaś.

20. CZY DECYZJE WYDAWANE PRZEZ INSTYTUCJE KULTURY W ZWIĄZKU Z REUSE PODLEGAJĄ KONTROLI?

Tak, gdyż do postępowania w sprawie ponownego wykorzystywania ISP ma zastosowanie Kodeks postępowania administracyjnego w przypadku:

- 1) odmowy wyrażenia zgody na ponowne wykorzystywanie ISP;
- 2) rozstrzygnięcia protestu dotyczącego warunków ponownego wykorzystywania ISP bądź wysokości opłat.

Instytucja kultury wydaje *decyzję*, która podlega kontroli administracyjnej i sądowno-administracyjnej zgodnie z postępowaniem administracyjnym. Tak więc decyzja instytucji kultury może podlegać, może podlegać, w razie zaskarżenia jej przez wnioskodawcę, kontroli instancyjnej organu wyższego stopnia oraz kontroli sądu administracyjnego.

Pierwszym stopniem kontroli jest kontrola instancyjna organu wyższego stopnia. Użytkownik wnosi odwołanie za pośrednictwem instytucji kultury, która wydała decyzję, w ciągu 14 dni od momentu otrzymania decyzji. W przypadku decyzji ustalającej warunki oferty lub wysokość opłaty instytucja nie ma jednak obowiązku przekazania odwołania, jeżeli skorzysta z procedury samokontroli i uwzględni odwołanie w całości, zmieniając swoją wcześniejszą decyzję.

Po wyczerpaniu drogi administracyjnej, czyli rozpatrzeniu odwołania przez organ odwoławczy (ministra), wnioskodawca ma prawo skierować sprawę do sądu. Podmiot niezadowolony z decyzji administracyjnej wydanej przez organ odwoławczy na podstawie u.p.w. może złożyć skargę na przedmiotową decyzję w ciągu 30 dni od momentu jej doręczenia do wojewódzkiego sądu administracyjnego za pośrednictwem organu, który wydał zaskarżoną decyzję. Następnie podmiot zobowiązany ma obowiązek przekazać wojewódzkiemu sądowi administracyjnemu skargę wraz z aktami sprawy i odpowiedzią na skargę w ciągu 15 dni od momentu jej otrzymania, natomiast wojewódzki sąd administracyjny ma 30 dni na rozpatrzenie sprawy.

21. CZY INSTYTUCJA KULTURY MOŻE POBIERAĆ OPŁATY W ZWIĄZKU Z UDOSTĘPNIANIEM INFORMACJI SEKTORA PUBLICZNEGO?

Tak. W zasadzie informacje sektora publicznego udostępnia się bezpłatnie. Jednak gdy jej przygotowanie wiąże się z poniesieniem dodatkowych kosztów przez instytucję, można w takim wypadku pobrać opłatę. Opłata ta nie może być wyższa niż suma kosztów, które poniesiono w związku z przygotowaniem informacji w sposób i w formie określonych we wniosku o ponowne wykorzystywanie, złożonym przez użytkownika. Można więc pobierać opłaty w przypadku zeskanowania zasobu do tej pory niezeskanowanego, przygotowania zasobu w innym formacie niż dotychczasowy, a także przygotowania nieistniejących metadanych. Jest to możliwe z tego względu, że udostępnienie do ponownego wykorzystywania spowodowało poniesienie dodatkowych kosztów przez instytucję.

Dodatkowe koszty należy rozumieć jako wykraczające poza normalne koszty funkcjonowania.

Jan Kowalski zwrócił się do biblioteki w Grodzisku Mazowieckim z prośbą o ponowne wykorzystywanie trzech numerów „Głosu Grodziska”, periodyku wcześniej niedigitalizowanego. Jeśli proces digitalizacji będzie wiązał się z dodatkowymi kosztami (np. niezbędne będzie wysłanie czasopisma do innej biblioteki posiadającej odpowiedni skaner), to można nimi obciążyć użytkownika. Oczywiście w przypadku wniosku wysokość kosztów trzeba przedstawić jako ofertę biblioteki i dopiero po zaakceptowaniu wysokości przez użytkownika przystąpić do procesu digitalizacji.

Art. 18 ust. 1. Muzea państwowe i muzea samorządowe w przypadku udostępniania lub przekazywania informacji sektora publicznego do ponownego wykorzystywania w celach innych niż niekomercyjne o charakterze badawczym, naukowym lub edukacyjnym mogą nałożyć opłaty wyższe niż ustalone na podstawie art. 17.

Dodatkowo jeśli muzeum udostępnia informację sektora publicznego w innym celu niż niekomercyjna działalność badawcza, naukowa lub edukacyjna, może pobrać wyższe opłaty niż suma kosztów poniesionych w związku z przygotowaniem danej informacji. Wyższa opłata może uwzględniać koszty gromadzenia, produkowania, reprodukcji, rozpowszechniania, ochrony informacji oraz ustalania praw. Maksymalne stawki zostały określone w rozporządzeniu Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z 5 lipca 2016 r. w sprawie maksymalnych stawek opłat za ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego nakładanych przez muzea państwowe i muzea samorządowe.

Muzeum, w przypadku udostępniania kolekcji dzieł na niekomercyjne potrzeby edukacyjne (np. w celu przygotowania warsztatów przez zespół szkół), może pobrać opłatę w wysokości kosztów poniesionych w związku z przygotowaniem danej informacji. Jeśli jednak o te same zasoby wystąpi wydawnictwo edukacyjne, które chce wydać podręcznik na warunkach komercyjnych, wówczas muzeum może pobrać opłatę wyższą.

Art. 20. Podmiot zobowiązany wskazuje, na żądanie wnioskodawcy, sposób obliczenia opłaty za ponowne wykorzystywanie w odniesieniu do złożonego przez wnioskodawcę wniosku o ponowne wykorzystywanie.

Instytucja kultury musi być w stanie wskazać sposób wyliczenia danej opłaty, zarówno w przypadku pokrywania jedynie kosztów udostępnienia ISP, jak i w przypadku opłat wyższych. Dlatego warto przygotować informację o wysokości opłat za ponowne wykorzystywanie, w tym o podstawie ich obliczenia, jeżeli zostały przez instytucję ustalone, oraz informację o czynnikach, które będą brane pod uwagę przy rozpatrywaniu nietypowych wniosków o ponowne wykorzystywanie i które mogą mieć wpływ w szczególności na koszt lub czas przygotowania bądź przekazania informacji.

22. JAKIE INFORMACJE POWINNY SIĘ ZNALEŹĆ W BIULETYNIE INFORMACJI PUBLICZNEJ INSTYTUCJI KULTURY?

Instytucja kultury, o ile jest zobowiązana do prowadzenia BIP, musi zamieścić w części *Ponowne wykorzystywanie* następujące informacje:

- 1) warunki ponownego wykorzystywania, jeżeli zostały przez nią określone;

2) informację o wysokości opłat za ponowne wykorzystywanie, w tym o podstawie ich obliczania, jeżeli zostały przez nią ustalone, oraz informację o czynnikach, które będą brane pod uwagę przy rozpatrywaniu nietypowych wniosków o ponowne wykorzystywanie i które mogą mieć wpływ w szczególności na koszt lub czas przygotowania bądź przekazania ISP;

3) informację o czynnikach, które są brane pod uwagę przy ustalaniu opłat za ponowne wykorzystywanie, w przypadku podmiotów zobowiązanych będących muzeami państwowymi lub muzeami samorządowymi;

4) informację o prawach przysługujących w razie odmowy wyrażenia zgody na ponowne wykorzystywanie, w tym o prawie do sprzeciwu;

5) umowę o udzielenie wyłącznego prawa do korzystania z informacji sektora publicznego, powody jej zawarcia oraz wyniki oceny tej umowy, o ile została ona zawarta.

Należy pamiętać, że w przypadku braku określenia warunków ponownego wykorzystywania informację sektora publicznego udostępnioną w BIP uważa się za udostępnioną bez warunków.

23. CZY STANDARDY DOTYCZĄCE REUSE SĄ TAKIE SAME DLA WSZYSTKICH INSTYTUCJI KULTURY?

Zasadniczo tak. Wyjątek stanowi kwestia pobierania opłat za udostępnianie ISP. Muzeom państwowym i samorządowym umożliwiono bowiem pobieranie opłat w wysokości wyższej niż bezpośredni koszt udostępnienia danej informacji (więcej na ten temat w odpowiedzi na pytanie 21).

24. JAKIE ZMIANY SYSTEMOWE NALEŻY WPROWADZIĆ W DZIAŁALNOŚCI INSTYTUCJI KULTURY, ABY SPRAWNIE ZORGANIZOWAĆ PROCES PONOWNEGO WYKORZYSTYWANIA INFORMACJI?

Do ponownego udostępniania informacji sektora publicznego należy podejść systemowo — opracowanie wewnętrznych procedur przez instytucję kultury ułatwi codzienne funkcjonowanie i odpowiadanie na wnioski. Dlatego też należy rozważyć:

1) uzupełnienie BIP, tak aby zawierał informacje wymagane w art. 11 u.p.w.;

2) opracowanie regulaminów, wzorów umów i innych dokumentów dotyczących ponownego wykorzystywania dla różnych kategorii informacji sektora publicznego (np. znajdujących się w domenie publicznej, objętych ochroną prawnoautorską, depozytów);

3) opracowanie taryfikatora opłat i informacji o czynnikach stanowiących podstawę obliczenia opłat za ponowne wykorzystywanie;

4) opracowanie instrukcji postępowania w sprawach o ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego.

25. GDZIE MOŻNA ZNALEŹĆ WIĘCEJ INFORMACJI NA TEMAT REUSE?

Najpełniejszym źródłem wiedzy na temat ustawy o ponownym wykorzystywaniu informacji sektora publicznego jest podręcznik *Ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego* (<https://mc.gov.pl/aktualnosci/udostepniamy-podrecznik-ponowne-wykorzystywanie-informacji-sektora-publicznego>), przygotowany na zlecenie Ministerstwa Cyfryzacji. Należy jednak pamiętać, że wiele interpretacji zamieszczonych w tej publikacji to poglądy autorów. Sama ustawa weszła w życie tak niedawno, że niektóre kwestie budzące obecnie wątpliwości będą musiały zostać rozstrzygnięte przez sądy, aby wszyscy mieli pewność, jak dany przepis należy rozumieć.

Wzory regulaminów i elementów warunków udostępniania informacji oraz pisma procesowe instytucja kultury może znaleźć we wspomnianym wcześniej podręczniku przygotowany na zlecenie Ministerstwa Cyfryzacji *Ponowne wykorzystywanie informacji sektora publicznego*.

SŁOWNICZEK

Autorskie prawa majątkowe — prawo twórcy do korzystania z utworu i rozporządzania nim. Jest to prawo zbywalne, co oznacza, że twórca może przenieść je na inne osoby lub udzielić zezwolenia na korzystanie z utworu. Do autorskich praw majątkowych zalicza się także decydowanie o tym, czy twórca chce pobierać wynagrodzenie za przeniesienie prawa lub udzielenie zezwolenia na korzystanie z utworu. Trwanie tych praw jest ograniczone w czasie.

Domena publiczna (ang. *public domain*) — dobro wspólne, zbiór utworów, z których każdy może korzystać bezpłatnie i wyłącznie z ograniczeniami wynikającymi z autorskich praw osobistych, ponieważ wygasły już do nich autorskie prawa majątkowe bądź też utwory te nigdy nie były przedmiotem prawa autorskiego.

Metadane — dane o danych; wyrażenia opisujące treść i formę dokumentu, mające określoną strukturę zgodną z przyjętym standardem opisu. Stosuje się je po to, by uporządkować zbiór dokumentów i tym samym ułatwić użytkownikom wyszukiwanie potrzebnych informacji. Metadane najczęściej wykorzystuje się do opisywania (w jednolity sposób) dokumentów elektronicznych, np. opublikowanych w bibliotekach cyfrowych. Metadanymi są m.in. takie informacje, jak: autor dzieła, tytuł, wydawca, współtwórca, rok wydania, opis rzeczowy, język, właściciel praw autorskich, miejsce przechowywania oryginalnego dokumentu czy wielkość pliku.

Pierwotny publiczny cel — zarówno cel wytworzenia, jak i inny cel w ramach zadań publicznych, dla których informacje sektora publicznego zostały wytworzone.

Pierwotny właściciel autorskich praw majątkowych — podmiot, któremu przysługują autorskie prawa majątkowe od momentu ustalenia (powstania) utworu. Zgodnie z polskim prawem instytucja kultury jest pierwotnym właścicielem dzieła, pracownik zatrudniony na podstawie umowy o pracę stworzył program komputerowy, oraz gdy instytucja nagra film bądź utwór muzyczny (prawa pokrewne).